

S P E C U L V M

PRINCIPVM

D. PETRI BELLVGAE VALENTINI

Jurisconsulti Famossissimi,

NVNC PRIMVM PVRGATO OMNI VITIO, ET ERRORE,

Ex

Iure	{	Diuino	Doctoribus Theologis	Historicis
		Canonico	Philosophis	Poetis
		Humano	Geographis	Omniq; Scriptorum genere,

ADDITIONIBVS, ET SVPPLETIONIBVS

ILLVSTRATVM;

Authore Camillo Borrello Jurisconsulto
Oliuetano.

OPVS IVRA PROFITENTIBVS APPRIME NECESSARIVM.

Cum Priuilegijs Regni Neapolitani, Regis Gallie, & Senatus Veneti.

*A. M. da
Capuzi expung. ex
delegat. Sen. S. Inquisit.
Salmanicae p. Jul. an.
1762*

M. Ribera

VENETIIS,

Expensis Iacobi Anielli Mariae, Bibliopolae Neapolitani. M D LXXX.

ILLVSTRI DOMINO ALFONSO
DE SALAZAR HISPANO

Iureconsulto percelebri,

IN REGNO NEAPOLIS SVPREMI CONCILII SENATORI,
ET REGIAM CANCELLARIAM REGENTI.

CAMILLI BORRELLI J. C. OLIVETANI

P R A E F A T I O.

CIT Raddenda ratio est
(Alfonse Salazar Amplis-
sime Regens) Authore Cato-
ne, ut de eo memoria prodi-
dit in Historiarum suarum
praefatio Iustinus. Ita ut
vnusquisque iure merito (dum tamen, bona-
rum sit ille artium, ac scientiarum amator,
ac vel modico versatus) hunc sibi pro totius vi-
tae regimine scopum, metamq; proponat; Tum
maximè si non Ethnicus ille sit, (Ita etenim,
eos, qui extra Christi gregem sunt, voco) vti
fundatum à Christi lege, & praeceptis, quibus
indies ad oia propulsanda, ac voluptates repel-
lendas instruimur: Iuxta illud Evangelicum,
quid hic statis tota die otiosi? Laboris etenim po-
rius otius subeandum est, quo vita nostra otio,
& voluptatibus non marcescat. Otio enim, quid
detestabilius, quod malitiam omnem edoceat,
M. Ant. Nat. teste, in libello de humilitate. Quid
enim homini (dum serinus ille non sit) volu-
ptatibus, otioq; permiciosus? quid ad bona vi-
tae regimen odibilis? quid è conuerso conuersa-
tioni humana vitiosus? quid conducibilis? quid
animo libero dignus, labore, & exercitatione?
Nonne ex his totius humanae cursus vitae meti-
mur? Nonne, & vitam nostram ab inmanum
ferarum natura alienam fuisse profiteamur? Tū
maximè his haec obueniunt, qui toto se studijs li-
beralibus dedant, quorum monumenta laboran-
tium iam facili credulitate in maxima rerum
aestimatione reperiri dignoscimus. Ipsorum ita-
que institutum, vti omni, & iuri, & rationi con-
sentaneum, vitaeq; nostrae accommodatum inse-
qui quis dedignabitur? Hinc Gregorius Cortes-
ius olim Cardinalis meritisimus, in Epistolis
familiaribus ad Iulianum Monachum scribens,
hortatur eum sequi debere Hieronymum, Basili-
um, Gregorium, aliosq; complures, per quorum
(inquit) vestigia, quisnam est, qui tūc possit

incedere, nisi itineris omnes difficultate, & dis-
crimina ab eisdem, & exploratas, & literis tra-
ditas cognoscere valeat? Quod profecto facere
nequeunt, qui spreto honestissimis studijs, nihil
ferè supra cōem hominum consuetudinem ratio-
nem verae vitae, & religionis valeant peruestiga-
re. Itae ille, Ob quod laborandum est, aut sua quis
euomens, aut in aliorum scriptorum inuestigatio-
ne. Homo. n. labori soli addictus est, ut habetur
Genes. c. 3. Quod & voluit Bernardus in Decla-
matione. Quādo renascat (inquit) miser homo,
natus ad laborem. Ita ut illi sit maledictio infli-
ta, ut in vultus sudore sui pane suo vescatur;
Vnde rectè Proba Falconia Romana Femina
clarissima in Centone ex Maronis carminibus
excerpto inquit.

At tibi pro scelere exclamat pro talibus ausis
Omne auum ferro sceritur, Primusq; per Artē
Hau miserāde puer terrā insectabere rastris
Et bellirabies, & amor succrescit habendi.
Cui etiam cōuenit illud viri Consularis clarif.
Aurelij Prudentij in Cathemerinon, dum ait
His ducibus vitiosa dehinc
Posteritas ruit in facinus.
Dumq; rudes imitatur auos
Fasq; nefasq; simul glomerans
Impia crimina morte tulit.

De qua etiam primi parentis maledictione pul-
chre meminit nostri temporis Poeta celebris Ioā-
nes Baptista Arcucius Neapolis anus de Natali
Christi inquit.

Tunc horrida primum
Intrauit mori in terras, intrauit egestas
Et labor, & duri vexantes corpora morbis
Inde Charulus Paganus Bellunensis de passione
Christi exorditur.

Maximus, & caeli, & rerū Plasmator, et Orbū
Praescius agnouit tempus, quo ponere vitam
Crimine pro primi decreuerat ille parentis.
Itaq; ad nos posteros diffusa maledictio exitit,

I

S P E C V L V M P R I N C I P V M
D. PETRI BELLVGAE VALENTINI
IVRISCONSULTI FAMOSISSIMI

A D A L P H O N S V M S I C I L I A E,
E T A R A G O N I A E R E G E M.

S Y M M A R I V M.

- 1 *Auctoris nomen, ac libri titulus.*
- 2 *Judicis iniqui, mirabilis poena, & Consiliarij mali, di-
ninitus sacre puniti, ac igne concremati.*
- c **V**IGITVR Caesarem^e no-
strum Gloriosum nomine Al-
phonsum, dignissimum, ac
Christianissimum principē,
regem, & dominum Arago-
nie, ac totius Siciliae, inuocē.
Ad te domine hoc opus diri-
go, Cuius partes sapientia, ac iustitiae, esse pa-
tet, ad te igitur scientiae amatorem, iustitiae cul-
torem, condigne recurro. Ad te triumphantem
rebellium tyrannorum domitorem, aduersus a-
ciem inimicorum obtrectantium, pro meo tu-
tamine accedo. hoc opus tuum, oro defendas,
huic faue, hoc libera, ab his qui linguam^d & ca-
lamum promptas ad reprobandum^e habent.
- c De quibus loquitur Psalmista. Venenum aspi-
dum sub linguis eorum, contra quos inimicus
princeps est, de simonia. c. ex diligenti. Ad te igi-
tur, vt regem, & principem, & dominum dirigo
sermone meo, vt decidas, corrigas, & emen-
des, quia tuo sunt omnia parata iudicio. Ad te
sapientem, vt intelligas, ad te iustum, vt in iusti-
tia extiteris, ad te, vt scientis dilectorem, vt o-
pus & authorem faueas, ad te, vt Regem, & Ca-
sarem, vt fiscalia patrimonialia, & curialia de
quibus scribo, recte comendes: ad te, vt defenso-
rem, & ecclesiae vexillarium, vt ecclesiasticae, ac
secularis iurisdictionis altercationes latent, pā-
dectas doctorum conscriptas, breui hic compo-
sitas, stilo commemores, ad te, vt militiae caput,
vt militum iurisdictiones, & eorum priuilegia^f
militaria conserues. Ad te, vt Reipublicae prote-
ctorem, vt illius esse soles, & singulorum como-
ditates iustitiae medicina praeseruetur a noxijs.
De ijs igitur, breui sub compendio scribere con-
stitui, legens principem aciem suae consideratio-
nis ad res vertere debere, de electione. ca. fun-
damenta, libr. 6. Tuz regia maiestati, hoc opus

- i destinandum esse duxi. † Ego Petrus Belluga
vtriusque iuris doctor minimus, cuius Valentiae
tuz maiestatis humilis vasallus factura, ac ser-
uus, q̄ tuo mandato viuē uocis oraculo mihi fa-
cto in campo del. conante, Speculum principis
intitulari mandasti, ut in hoc speculo sapientiae
& iustitiae prospiciens, salus, & incolamitas tui
populi cōseruetur, resq; tua publica augeatur,
g cum sine hac iustitia^g etiam latronum concio-
nes diu esse non possint, testante Tullio, minus
que respublica, ut satis exemplis probatur Ro-
manorum, ut inquit Valerius, in ti. de iustitia. Si
ergo hoc Speculum mentis oculis intuearis, uti
h Deo auctore, spero salus & incolumitas^h tui
populi praestolatur indubie, Et à noxijs subiecti
relenabuntur, & fiscus abundabit utens subie-
ctis locupletibus, in autho. ut iudices, sine quo-
quo suffragio, col. 3. Et si prout in hoc tuo Spe-
culo decisa reperies iudicabis, non de te loqui-
tur Ilias in 10. cap. Vx̄ qui condunt leges ini-
quas, & scribentes iniustitias scripserunt, sed
quod scribitur Hieremiae 7. Si inquit hoc fecerit
tis, o reges Iuda, scilicet iustitiam rectam admi-
nistrando, tenebitis pristinam potestatem. Hoc
ergo persuadendum & consulendum duxi, ut
iustitiam coram has leges, & pacta, cum popu-
lo federata teneas. † Nā legimus de Trio consilio
i multos malos cōsiliarios diuinitusⁱ punitos, hoc
que exēplis phare facile est, & priscis t̄pib. in
tua euenit Sicilia, in Corindono magistro iusti-
tiae qui falso consulēbat principem, ut in suis iu-
dicijs procederet per uindictam, fuit igne diuini-
no per medium scissus corā toto populo, in ca-
thedra iustitiae. Et refert Beda in historiali de
Hirlanda, in historia regis Xintimes, q̄ Eltorus
malus consiliarius fuit diuinitus punitus, eo
quod persuadebat principi, ne leges & pacta
populo seruaret. Et si mihi fas sit talia tāto prin-
cipi persuadere, scio tibi tamen superuacanea.
Nā ea est tua alta natura edocentis, & maiorib.
i instructa exemplis, q̄ gloriosas leges, & pacta
tuorum praedecessorum obseruando, nouas edē
do, utiles, & necessarias reipublicae pacem^k &
iustitiam populo tibi commisso tenuisti, & ad-
ministraisti: sed neq; clementia a te unquam fuit
A aliena,